Vpišite se v komunistično partijo, podprite njen boj proti reakciji, za rešitev iz krize, za demokracijo.

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
34131 Trst - Ulica Capitolina, 3
Telef. 744-046 / 744-047
DOPISNIŠTVO za goriško pokrajino:
34170 Gorica - Ulica Locchi, 2
Telef. 24-36
NAROČNINA: Letna 1.000 lir, polletna 550 lir
Poštni tekoči račun: Trst 11/7000

Obnovljena izdaja - Leto XXIV. - Štev. 3 (785) | TRST - 18. februarja 1972 | Posamezna številka 50 lir | Quindicinale Petnajstdnevnik | Sped. in abbonam. Postale - Gruppo II

Zavračamo vsak poskus ločevanja

Tokrat skuša Andreotti in vse kaže, da bo okoli sebe in svoje (demokrščanske) politike zbral vso desnico: tisto, ki se danes odkrito postavlja z izvolitvijo predsednika republike in ono, ki deluje v okviru neobstoječe levosredinske koalicije in skuša izriniti iz igre vse levičarske sile (torej tudi socialiste in levico KD), iz programa pa zbrisati kakršenkoli namig na reforme.

Hudo pa je, da skuša Andreotti združiti desnico na politični osnovi, ki zavrača ustavna načela in si jih podreja. Kaj naj bo drugega v tem, da si KD s svojim štabom pričakuje od predsednika republike razpust parlamenta in imenovanje manjšinske vlade? Se demokristjani zavedajo, da hočejo izvesti parlamentarne volitve z vlado KD - PLI - MSI, vlado skrajne desnice, ki bi ne uživala zaupanja parlamenta in imela edino oporo v Kvirinalu in policiji? Se demokristjani zavedajo (seveda se!), da bodo fašistom dali možnost, da še enkrat, kot po izvolitvi Leoneja za predsednika republike, izkoristijo svojo prisotnost v vladni koaliciji (v mislih imamo stranke, ki bodo v parlamentu podprle Andreottijevo manjšinsko in enobarvno vlado) in se predstavili kot alternativa, združevalni element reakcije s srednjimi sloji?

Razkorak med politično oblastjo v palači Chigi in italijanskim ljudstvom se torej veča.

Z ene strani narašča boj za reforme, za pravico in zdravje na delovnem mestu, na drugi strani pa se za krinko klerikalnega in fašističnega zavezništva skrivajo gospodarji in birokrati s svojo politiko izkoriščanja, razpihovanja gospodarske krize in krčenja produktivnih investicij in s tem nesreče na delu, smrti, policijski pretepi in nemarnost ob naravnih katastrofah.

Andreotti torej skuša sestaviti vlado. Tako vlado, ki naj bi pripravila volitve za novi parlament v napetem vzdušju preokreta v desno in radikalizacije političnega spopada. Vlado, ki naj bi v žepu nosila — kot skrito orožje — referendum o razporoki, religiozno vojno, ki naj bi ločila delovne sloje v dvoje in jih odrinila iz boja za korenite družbene in demokratične spremembe.

Komunisti se pripravljamo na volilni spopad, ker smo prepričani, da je to boljši izhod za italijansko demokracijo. Naj volilni zbor preveri izkušnje bojev zadnjih let in potisne na sramotilni oder vsak poskus oživljanja desničarskih koalicij ali razdvajalnih križarskih vojn. Naj novi parlament obnovi politično dialektiko in poišče izhod iz krize v demokratični smeri, na levo.

Priznavamo, da se dobro zavedamo svojih odgovornosti, tudi v tem zahtevnem trenutku. Zato je naše geslo, prej ko slej, enotnost demokratičnih sil na skupnem programu družbenih sprememb in antifašistične strogosti. Pri nas pomeni to tudi enotnost vseh italijanskih demokratov in Slovencev v boju za zakonsko zaščito pravic in svobodnega razvoja naše manjšine.

Zato zavračamo vsak poskus ločevanja, ki bi doseženo stopnjo enotnosti rušil. Skupni program — spomenica predsedniku Colombu, predloženi zakonski osnutki za našo globalno zaščito enotni nastop pri predsedniku vlade decembra lani — je sad težko priborjenega zbližanja vseh komponent slovenske narodne skupnosti, od katoličanov do socialistov in komunistov. Ne smemo dopustili, da bi to enotnost ogrožali poskusi obnovitve antikomunistične histerije, preobrati na desno ali razdvajanje zaradi referenduma o razporoki.

Interes slovenske narodnosti v Italiji je enotnost v tesni povezavi s silami napredka, z antifašističnim gibanjem po vsej republiki, z delavskim razredom in njegovim bojem. Naša perspektiva je v demokratičnem preobratu, ki naj po razpadu levosredinskega okvira najde rešitev vladne in politične krize na levi, brez diskriminacij. V tej perspektivi bo nujno imelo odprto vprašanje slovenske narodnosti v Italiji svoje važno mesto, kot del globalnega programa družbenih, gospodarskih in demokratičnih reform.

STOJAN SPETIČ

5. kongres Avtonomne tržaške federacije KPI

S komunistično partijo proti reakciji, za rešitev Trsta in države iz krize, za demokracijo, mir in socializem

V dneh od 3. do 6. t.m. je bil v Trstu peti kongres avtonomne federacije KPI. Delovni del kongresa je bil v Ljudskem domu, zaključna manifestacija, na kateri je govoril član tajništva KPI poslanec Galluzzi, pa je bila v kinu Grattacielo. Kongresu so prisostvovali tudi zastopniki pokrajinskih vodstev vsedržavnih strank: PSI, PSIUP, KD, PSDI, PLI, dalje predstavniki Slovenske skupnosti, Slovenske kulturno gospodarske zveze, sindikalne zveze CGIL, partizanske zveze ANPI in nekaterih demokratičnih organizacij. Na kongresu so bili prisotni tudi odposlanci Zveze komunistov Slovenije, Zveze komunistov Hrvatske in Komunistične partije Avstrije. Značilnost letošnjega kongresa je bila ta, da je bil javen. Tajniško poročilo je prebral dosedanji tajnik federacije tov. Antonino Cuffaro. Razprava je bila živahna in plodna ter je pokazala, da je partija povsem enotna.

Na kongresu so bili izvoljeni novi organi federacije, federalni komite, kontrolna komisija in delegati za vsedržavni partijski kongres.

Novi federalni komite sestavljajo: Silvano Bacicchi, Marija Bernetič, Willy Bordon, Giuseppe Burlo, Jole Burlo, Tamara Blažina, Arturo Calabria, Giorgio Canciani, Vincenzo Campagna, Giuseppe Cataruzzi, Nelly Cattonar, Mario Colli, Lino Crevatin, Roberto Costa, Fabio Fontanot, Jelka Gerbec, Mauro Gialluz, Boris Harej, Fabio Inwinkl, Boris Iskra, Dušan Kodrič, Milan Kuret, Mario Juriševič, Dušan Lovriha, Gastone Millo, Tullio Morgutti, Paolo Nicolini, Piero Panizzon, Sergio Perini, Silvano Pettirosso, Megy Pepel, Ugo Poli, Giorgio Rossetti, Livio Saranz, Paolo Sema, Claudio Sibelia, Albin Škerk, Stelio Spadaro, Stojan Spetič, Dario Supancich, Sergio Toncich, Claudio Tonel, Laura Weiss, Dolfi Wilhelm in Alessandro Zenchi; kontrolno komisijo pa sestavljajo: Sergio Bravin, Antonio Cattonar, Mario Criscenti, Gino Fontanot, Franc Gombač, Lucijan Padovan, Ondina Petteani, Ita Pratolongo, Andrej Raseni, Lucijan Roncelli, Germano Švara, Armida Valentinis in Vittorio Vidali.

Za delegate na vsedržavnem kongresu KPI so bili izvoljeni: Antonino Cuffaro, Vincenzo Campagna, Tamara Blažina in Dario Supancich.

Novi federalni organi so bili od kongresa pooblaščeni, da na osnovi tajniškega poročila in razprave sestavijo kongresno resolucijo.

Iz poročila tajnika federacije

V uvodu tajnikovega poročila je med drugim rečeno:

«Začenjamo naš kongres v trenutku, ko je država brez vlade. Mandatar je zaman skušal obnoviti razbito koalicijo leve sredine. Ni mu uspelo premostiti hudih razlik, zato je mandat vrnil. Stari vladajoči razred na vladi in izven nje se z vso silo in z vsemi sredstvi zoperstavlja novemu, ki napreduje, ter hoče ohraniti stare privilegije, politično os italijanske politike bi rad zaokrenil na desno in s tem zavrl sleherno možnost pozitivne rešitve odprtih vprašanj.

Na ta račun prisegajo tudi sile, ki bi rade ohranile v Italiji stare zapreke. Nekatere stranke še vedno iščejo načine, kako di diskriminirale komuniste, prezirajo novo stvarnost: hotenje delavskega razreda in želje mladine. Tako nekateri podpirajo reakcijo in ogrožajo demokratični red v državi.

(Nadaljevanje na 2. in 3. strani)

Poročilo tajnika federacije objavljamo v izvlečku. V prihodnji številki bomo objavili odlomke iz govorov delegatov.

KROŽEK ZA DRUŽBENE IN POLITIČNE VEDE «PINKO TOMAŽIČ»

V sredo, 23. t. m. ob 20. uri bo izredno predavanje v dvorani PD «Igo Gruden» v Nabrežini.

Govoril bo partizanski pisatelj

TONE SVETINA

avtor «Ukane»

Po predavanju bo tovariško srečanje.

Vljudno vabljeni!

Volitve v kmečko bolniško blagajno so ponovno odložili

Volitve Odbora kmečke bolniške blagajne v Trstu, ki so bile predvidene za 5. marec t.l. ,so odložene. Ta vest je močno razburila prizadete kmete.

Komisarska uprava, ki že mnogo let načeluje tej ustanovi, bo torej še naprej ostala na svojem položaju. Koliko časa? V čigavem interesu? In zakaj?

Kot je znano, je minister za delo in socialno skrbstvo na zahtevo naših poslancev tov. Škerka in Lizzera, dal navodila za razpis volitev

Pokrajinski svetovalec tov. Slavko Štoka je pred dnevi povabil predsednika tržaške pokrajine, naj nujno posreduje pri pristojnem ministru in na tržaški prefekturi, da se čimprej in brez nadaljnjega odlaganja razpišejo volitve v kmečko bolniško blagajno.

Kot je znano, je tržaški pokrajinski svet na predlog komunistične skupine ob zaključku proračunske razprave za leto 1971, soglasno odobril zahtevo po čimprejšnjih volitvah v kmečko bolniško blagajno.

Fašistične provokacije se nadaljujejo. Prejšnji teden so vrgli bombe proti partizanskim spomenikom in uredništvu «l'Unità» v Milanu. Pri nekem misovskem prvaku so našli večjo količino razstreliva in orožja, v okolici Comskega jezera pa so odkrili neko fašistično polvojaško vežbališče (Na sliki: razstrelivo, ki so ga našli pri misovskemu atentatorju v Milanu).

Ob 70-letnici velike stavke

Ko smo pred dvajsetimi leti zbirali gradivo o veliki stavki, ki je bila februarja 1902 v Trstu, smo obiskali tudi (zdaj že pokojnega) tovariša Karla Vrabca (očeta prof. Ubalda Vrabca). Izvedeli smo namreč, da se je udeležil stavke in demonstracije. Tovariš Karlo Vrabec nam je povedal naslednje:

«Takrat sem bil še mlad fant. Imel sem 23 let. Živel sem, lahko rečem, brezskrbno. Za časa velike stavke in napada na demonstrante še nisem pripadal socialistični stranki. Sodeloval sem v pevskem zboru in v dramski skupini Slovenske narodne stranke. Vendar sem z veliko simpatijo gledal na dogodke, ki so se odigravali v Trstu.

Tudi jaz sem se udeležil velike stavke. Med prvim navalom policije sem bil na ulici Sv. Katerine. Osebno sem bil priča napada na delavce, ki so zahtevali svoje pravice in nič drugega. Prav to je bil moj prvi resni revolucionarni 'krst'. Ta dogodek je name tako močno vplival, da sem sklenil, da se oddaljim od narodnjaške skupine in se pridružim socialistom.

Neki socialist mi je tedaj rekel: «Misliš, da bodo nacionalisti rešili vprašanje Slovencev? To se ne bo nikoli zgodilo. Vprašanje Slovencev bo mogoče rešiti takrat, ko bo zavladal socializem». Te besede so name močno vplivale.

Februarske dogodke v Trstu so slovenski narodnjaki prav tako ostro grajali kot italijanski nacionalisti ter jih klevetali. Zlonamerno so podcenjevali enoten nastop delavcev.

Takoj po teh dogodkih, ki so mi v resnici odprli oči, sem postal socialist. V takratni socialistični stranki sem se zavzemal za enotnost med Slovenci in Italijani».

(Na 3. strani objavljamo sestavek o zgodovinski stavki leta 1902.)

5. kongres Avtonomne tržaške federacije KPI

Pomembna mobilizacijska vloga

(Nadaljevanje s 1. strani)

Obstaja možnost predčasne razpustitve parlamenta in razpis novih volitev. Ob tej možni fazi moramo predvideti še občinske volitve v Trstu, katere je KD s svojimi najožjimi zavezniki odložila v novembru 71 in to iz bojazni pred sodbo volivcev, in tako napeljala vodo na mlin fašistom.

Mi nismo potrebovali kršitev zakona in ustave za odložitev občinskih volitev ,da bi preprečili napredovanje fašistov. Trst je že dokazal, da lahko zavrne provokacije kakršne koli narave, tudi take, ki se sklicujejo na šovinizem, krut in istočasno beden poskus oživljanja nasprotij med Italijani in Slovenci, torej potiskanja tržaške stvarnosti v preteklo, neživljenjsko ozračje.

Morda je kdo pričakoval, da bo iz Trsta prišla podpora za mračne načrte državnih udarov. Očitno se je motil. Naj omenim, da so morebitna pričakovanja slonela na hudih problemih, ki nas tarejo. Reči moram, da sile večinske koalicije niso v ničemer pripomogle k dvigu tržaškega gospodarstva, za to da bi mesto zadihalo v večjem zaupanju. Te sile so samo gradile visoke papirnate propagandistične gradove, ki pa jih je prva sapa odpihnila.

Nezadržno in dosledno se je nadaljevala rušilna politika rimske vlade. Daljša se seznam neizpoljnjenih obljub, nekoordiniranih sklepov, udarcev po pristanišču, ladjelnicah, pomorstvu. Trst ni doživel čudeža, recesije pa vse. Te vplivajo nanj in moreče legajo na splošni propad mesta. Krize se pridružujejo politiki trošenja v prazno, slepih investicij oblasti, ki denar iz javnih skladov razdajajo določenim podjetnikom, ki se kot ptice roparice spuščajo na naše ozemlje, grabijo vsepovsod, nato pa z nagrabljenim izginejo neznanokam. V gospodarstvu naše skupnosti ostajajo praznine, zaradi katerih trpi predvsem delavski razred .

Ta politika je kričeč dokaz nezmožnosti vodilnih krogov, ki v Trstu kakor v deželi ne znajo premostiti ozkih osebnih koristi. Dokazujejo tudi, kako napredujejo stvari v državi, kjer je občutena potreba po odločnem preobratu, spremembi akumulacijskega procesa družbenega razvoja, novi zunanji politiki, novi gospodarski politiki, skratka novem vodstvu Italije.

Ob teh temah uresničuje naš kongres pomembno mobilizacijsko vlogo. Naloga h kateri nas spodbuja CK KPI, ki zahteva od partije splošen napor za definicijo njene politike, je v besedah Berlinguerja: združiti moramo v predkongresni razpravi in sklepih potrebo po mobilizaciji in pobudah s splošno razpravo o osnovni temi naše strategije. Ne gre za golo preverjanje naše politike, kajti položaj se je od XII. kongresa KPI, tudi zaradi njene politike, globoko spremenil.

Od leta 1969 dalje so se v Italiji razvili množični delavski boji, kakršnih delavsko gibanje ni poznalo, ne po širini, ne po borbenosti, doslednosti, naprednosti zahtev in doseženih rezultatih.

V teh bojih, brez doma tudi pod njihovim vplivom, so v areno stopili mladi delavci in dijaki, novo pokolenje, ki je polno navdušenja in spoznanj, nosilec nove zavesti, da se moramo osvoboditi kapitalističnega zatiranja, priboriti socialistično družbo, pravičnost in svobodo.

Pod mogočnim pritiskom delavstva se obnavlja sindikalna enotnost, ki teži, kljub težavam in nasprotovanju, k sindikatu, ki ne bo več ločen od družbenih problemov, temveč bo globoko razreden po svoji vsebini, zasidran v antifašističnem boju in odporništvu.

Te spremembe so prizadele tudi politično silo. Marsikatera nevarna utvara se je razblinila, npr. želja po osamljenju komunistične partije, z druge strani pa poskus socialistične združitve, po kateri naj bi PSI bila pod pokroviteljstvom socialdemokrate demokristjanov o interklasizmu v samem katoliškem svetu.

Nekaj se je spremenilo celo v državnem ustroju. Zmagali smo bitko za ustanovitev dežel, proti katerim so bile konzervativne politične sile. Res obstajajo odprta vprašanja oblasti teh dežel, ali njihove stvarne avtonomije, premagati pa moramo tudi težnje nekaterih sil, KD v prvi vrsti, ki bi v svojem centralizmu rade na deželni ravni obnovile osrednje aparate in sklerozo, podobno oni, ki vlada v državni bikraciji, kjer vladata korupcija in centralizem.

Drugače se postavlja tudi vprašanje državnega gospodarstva. Nihče ne more več govoriti o gospodarskem ciklusu, v katerem prevladuje nizka konjunktura. Res je, da so se zrušili temelji, na katerih je slonel italijanski gospodarski razvoj: izkoriščanje nizko plačane delovne sile, ki je bila pred tem izkoreninjena s svoje zemlje, prisiljena k notranji emigraciji po želji kapitala; ugodna mednarodna tržišča, na katera je bilo mogoče prodirati zaradi krčenja potrošnje na domačih tleh, predvsem pa krčenja družbenih storitev. Prišlo je do dušečega trenutka, ko je bil vzpon te politike prenasičen zaradi krize v italijanskem poljedelstvu, obubožanja ali propada važnih virov, ki so bili razgrabljeni, končno pa protislovja kapitalizma na mednarodni ravni (kriza dolarja, konflikt med ZDA in zavezniki), v katerih se nahaja Italija kot dežela z omejeno neodvisnostjo in hipotekiranim gospodarstvom zaradi usmeritev NATO.

V Evropi prihaja tudi do sprememb, za katere se dela že dolga leta. Ne gre samo za pozitivno preusmeritev zunanje politike Zvezne republike Nemčije, temveč za uveljavljanje novega vzdušja, zaradi katerega lahko z večjim realizmom gledamo na možnost sklicanja evropske konference o varnosti.

Delovno predsedstvo kongresa tržaške federacije KPI.

Delavski razred odgovarja, da izhod iz krize ni možen, če se ne preneha posluževati starih 'lekov'. Ne bomo samo popravljali stari akumulacijski mehanizem, obenem pa dopuščali rento in prejšnji dobiček, investicije brez pravega načrtovanja».

Tov. Cuffaro je zatem obravnaval mednarodno politiko. Med drugim je rekel:

«Tudi v mednarodni areni se marsikaj spreminja. Ruši se model civilizacije, ki so ga desetletja vsiljevali Italiji, ZDA ne privlačujejo več, kriza pretresa njihovo hegemonijo. Vojni v Indokini oporeka tako ameriška kot mednarodna javnost. Sama ameriška mladina odklanja politiko agresije, zločinov, bombnih napadov, ki niso strli vietnamskega ljudstva, katero se zaveda svojih pravic in močne podpore mednarodnega revolucionarnega gibanja, vseh miroljubnih narodov. Krepijo se socialistične dežele in v prvi vrsti Sovjetska zveza. V Združenih narodih je po bitki, ki je trajala dolgih 22 let, nastal nov položaj, ko je Ljudski republiki Kitajski bilo vrnjeno mesto, do katerega je imela pravico».

Z velikim zanimanjem gledamo na prizadevanja jugoslovanskih tovarišev

Tovariš Cuffaro je govoril tudi o jugoslovanskih problemih. Omenil je tudi nedavne dogodke na Hrvaškem. Med drugim je rekel naslednje:

«Predkongresna razprava je pokazala v kolikšni meri vlada med komunisti v Trstu zanimanje za vprašanja prijateljske Socialistične federativne republike Jugoslavije. Tovariši so postavili niz vprašanj o zadnjih dogodkih, ko je bila Zveza komunistov prisiljena, predvsem na Hrvaškem, sprejeti ostre ukrepe, tako v lastnem okviru, kot v deželi. Sprašujejo se, kako to, da se je lahko razvil in tako dolgo ostal pojav nacionalističnega gibanja, ki se je vsidralo v ustanovah, ljudeh in njihovih dejanjih.

Prepričan sem, da je točen odgovor na ta vprašanja, ki ga daje II. konferenca Zveze komunistov Jugoslavije, ki je obsodila pretiravanje tiska, istočasno pa razvila podrobno analizo o političnem položaju v Jugoslaviji, o vlogi komunistov in delavskega razreda.

Iz poročila tovariša Vlahoviča lahko beremo nekajmisli, ki sintetizirajo vzroke težav in s katerimi se strinjajo naši tovariši, tržaški delavci.

«Strinjamo se, da je vloga delavskega razreda, kot temeljne samoupravne sile v enokonomski bazi družbe, v političnem odločanju odrinjena. Spričo takšne stvarnosti so se povezale birokratsko - tehnoratske in buržoazno-liberalistične sile na iztočnici nacionalizma, razraščal se je nacionalizem v družbi in v Zvezi komunistov, okrepile so se separatistične sile. To pa pomeni, da so protirevolucionarne sile postale nasilnejše in predrznejše. Okrepili so se različni odpori zoper samoupravljanje, povečale so se socialne razlike v družbi. Iz tega je izviralo idejno in politično omahovanje v Zvezi komunistov z bolj poudarjenimi pojavi politikantstva, liderstva, frankcionaštva, prodiranja nesocialističnih in protisocialističnih idejno političnih pojmovanj v Zvezo komunistov in v družbo.»

In še: «Sedanja razmestitev sil v notranjosti Zveze komunistov ne ustreza potrebam boja. Zveza komunistov je sprožila masovne sile družbe, s tem, da jih je potisnila v bitko za samoupravljanje, vendar je utrpela precej škode, ker je ostala statična. Krivdo moramo iskati v preskromni angažiranosti komunistov v družbeno - političnih organizacijah,

Pred Zvezo komunistov se na nov način in izredno ostro postavlja zahteva po kadrovski politiki, ki bo postavila na vodilna mesta čimveč politično zrelih delavcev, neposrednih proizvajalcev».

«Mi z velikim zanimanjem in simpatijami gledamo na prizadevanja jugoslovanskih tovarišev za odstranjevanje napak — tako je podčrtano v poročilu tajnika tržaške federacije — kakor tudi pri iskanju sprememb ustavnega značaja. Z zanimanjem sledimo prizadevanjem, ki so usmerjena k širši povezanosti s potrebami delavskega razreda in mladine ter sploh k uveljavljanju novih vrednot socialistične družbe. Pozorno sledimo temu, kako tovariši uresničujejo nove pobude za odpravo obstoječih gospodarskih neravnovesij, kakor tudi kako uveljavljajo enakopravnost vseh narodnosti.»

Ko je tovariš Cuffaro obravnaval mednarodni položaj in vprašanja socializma se je dotaknil tudi predkongresnega poročila namestnika generalnega tajnika KPI tov. Berlinguerja. Med drugim je rekel:

«Strinjamo se z oceno, ki jo je dal tovariš Berlinguer, da je v v mednarodnem položaju, kljub protislovjem in negotovosti, več pozitivnih nego negativnh elementov. Ne moremo pa zanikati nekaterih novih elementov, kot so: zaostritev ameriške agresije v Vietnamu, irska tragedija, način razpravljanja v Združenih narodih. Vse to nam dokazuje, kako dolga je še pot do resničnega miru in neodvisnosti narodov, njihove enakopravnosti, odprave mednarodne napetosti in imperialističnih agresij.

Najvidnejši elementi so, po našem mnenju, nekatere pozitivne pobude Sovjetske zveze, rast njenega vpliva in prestiža. Svetovno javno mnenje danes lahko spozna v kolikšni meri je meščanski tisk izkrivljal vlogo SZ ob nedavnih dogodkih v Indiji in Pakistanu. Oči lahko odpre spričo zaključka vojne, katero lahko ocenjujemo kot zmago svobodoljubnih teženj, kot zmago nad imperializmom in njegovimi težnjami.

Do novih dogodkov je prišlo tudi v Evropi. Nemški narod je prvič v tem stoletju stopil na pot miroljubne politike. Čimbolj se množijo stiki, tembolj prihaja na dan pomen evropske konference o varnosti, ki je osnova za nadaljnji razvoj odnosov

(Nadaljevanje na 3. strani)

O specifičnih vprašanjih slovenske manjšine v Italiji

V svojem poročilu se je tajnik federacije tov. Cuffaro dotaknil tudi specifičnih vprašanj slovenske narodnostne skupnosti. Poudaril je naslednje:

«Rekli smo že, da nas zadovoljuje dejstvo, da je po 25 letih predsednik vlade sprejel delegacijo slovenske manjšine. Prepričani smo, da smo s tem v zvezi storili. kar je bila naša dolžnost. Pritiskali smo na vlado, istočasno pa delali za širšo enotnost med Slovenci, na platformi, ki tudi perspektivno najbolje ustreza koristim slovenske manjšine. Moramo pa tudi reči, da nas način, kako je predsednik vlade sprejel slovensko delegacijo — splepomišenje, opredeljevanje prebivalstva, poziv k postopnosti, pomanjkanje obveznosti — ni zadovoljil in to dokazuje, kako negativno je stališče tržaške Krščanske demoracije do Slovencev, saj je jasno, da je prav ona navdihnila predsednika vlade.

Pred vsemi političnimi silami stoji dolžnost uresničevanja ustave z državnimi in deželnimi zakoni, z ustreznimi akti, da se po 25 letih naredi konec diskriminacij ter zagotovi slovencem pravno ureditev in globalno rešitev njihovih vprašanj.

Zaradi položaja, v katerem se nahaja slovenska nar. skupnost, ne moremo trpeti nadaljnjih odlašanj. Posebno naj to velja za tista jedra Slovencev, ki živijo v videmski pokrajini.

Tovariša Sema in Škerk sta predložila naš zakonski predlog, katerega mora parlament, skupaj s socialističnim predlogom, čimprej obravnavati. To bo preizkusni kamen dobre politične volje.

Nikoli nismo trdili, da je treba upoštevati samo naše predloge. Vedno smo trdili, da je naša dejavnost v pobudah odprta vsakršnemu pozitivnemu prispevku. To potrjujemo, čeprav je pred kratkim vodstvo Slovenske kulturno gospodarske zveze (v kateri so tudi komunisti, ki dajejo njeni organizaciji pomemben prispevek v dejavnosti), izdelalo predloge, s katerimi se v marsičem ne strinjamo, ker mislimo, da ne ustrezajo pogojem v državi in potrebam slovenske narodnostne skupnosti. Nekateri izmed teh predlogov vodijo na stranpota, ker je njihova posledica osamljenost slovenske manjšine. Ne smemo pozabiti, da je moč narod. manjšine odvisna v marsičem tudi od prisotnosti strank delavskega razreda, vloge, ki so jo mnogi Slovenci imeli v razrednem boju, ki je istočasno tudi boj za emancipacijo in osvoboditev.

Ne smemo prezreti dejstva — ob stalnem upoštevanju naporov za enotnost Slovencev — da marsikateri aspekt diskriminacije, asimilacije in zapostavljanja obstaja v odvisnosti političnega in družbenega sistema, alijenacije na delovnem mestu, od vodilne ideologije v šoli, od potrošniške miselnosti, ki jo vsiljujejo. Zato je tudi za nacionalno vprašanje — ob upoštevanju sedanjih potreb — odločilnega pomena razredni spopad. Tega ne smemo pozabiti.

Menimo, da mora postati boj za enakopravnost narodnih manjšin — ki se povezujejo s splošnim bojem za premostitev sedanje politične in družbene krize — hkrati tudi boj množic, široke ljudske fronte, v kateri ga mora podpirati delavski razred v celoti.

Komunistična partija Italije, ki je vedno zagovarjala stališče enotnosti Slovencev, bo še nadalje podpirala te pobude, ki morajo privesti do pozitivnih rezultatov, saj je boj za demokratizacijo odnosov v državi zgodovinska in revolucionarna naloga delavskega razreda».

PODPIRAJTE «DELO»

Mnogi tovariši in prijatelji imajo to lepo navado, da ob vpisu naročnine na naš list dajo tudi prispevek za tiskovni sklad. V prihodnji številki bomo objavili imena tistih, ki so v zadnjem času prispevali v ta namen.

Kongres tržaške federacije KPI

(Nadaljevanje z 2. strani)

med evropskimi narodi, čemur se danes zoperstavljajo zgolj desničarske sile v ZDA».

«Nixon je zadnje mesece razglasil nekaj pobud, ki zadevajo socialistične države. Srečanja na vrhu med ameriškimi, sovjetskimi in kitajskimi voditelji ocenjujemo pozitivno, negativno pa ocenjujemo Nixonov načrt o Vietnamu. Ta načrt je v bistvu propagandistična poteza, ne vodi k neodvisnosti Vietnama, ne k odstranitvi sedanje lutkovne vlade v Saigonu in ne odpravlja ovir za združitev obeh delov Vietnama. Naša negativna ocena se še bolj zaostruje, ko vidimo, da je Vietnam žrtev bombnih napadov, katerih niso prekinili niti tedaj, ko je Nixon po ameriški televiziji govoril o 'miroljubnih' pobudah. Tega nismo dovolj obsodili, čeprav se zavedamo nujnosti po večji podpori narodom Indokine, Kube, afriških in latinskoameriških držav, Grčije, Španije in Portugalske.

Enotnost protifašističnih sil

Tov. Cuffaro je obravnaval tudi krajevni politični položaj. Med drugim je rekel:

«Pomembna je bila vloga KPI pri ohranitvi internacionalističnih izročil, bratstva med Italijani in Slovenci, za nove odnose s sosedi in med temi Jugoslavije. Ta načela se danes uveljavljajo in s tem odpirajo nove možnosti razvoja prijateljstva.

Boji za rešitev odprtih mednarodnih vprašanj, za miroljubno zunanjo politiko, za neodvisnost in suverenost Italije, za priznanje pravic slovenski narodni manjšini, ne ločujejo demokratičnih sil temveč predstavljajo platformo, na kateri se lahko uresniči enotnost protifašističnih sil. To so potrdile tudi enotne manifestacije.

Seveda so tudi težave. Sindikalna enotnost napreduje pri nas z večjimi težavami, ker jo pogojuje preteklost, na katero se priklenja ena izmed sindikalih organizacij, v kateri so posamezni voditelji, ki bi radi ohranili osebne pozicije. Te pa so v popolnem nasprotju z duhom, ki veje v tovarnah.

O «patriotičnih mitih»

Trst je tudi zanimiva zorna točka, s katere lahko opazujemo dogajanje v Italiji. Tu so namreč jasno vidne vezi med notranjimi n zunanjimi vplivi in vprašanji. Tudi posledice so pri nas občutljivejše, nasprotja pa so ostrejša. Tu smo npr. opazili, kako se temne sile združujejo. Nekatere klerikalne sile so se v Trstu že pred časom povezale s fašisti, medtem ko se ta premik v Italiji šele začenja. V Trstu sploh ni potrebna priprava na ta pojav, saj je že istitucionaliziran v organizacijah in ustanovah, ki uživajo izdatne državne podpore. Predstavniki teh sil se ovijajo v zastavo patriotičnih fraz, sklicujejo se na liberal-nacionalno izročilo, v resnici pa se pripravljajo na fašizem. Zastavonoše klerikalizma, so tesno povezani z najbolj reakcionarnimi skupinami v škofovi kuriji, službujejo pa v raznih državnih uradnih, javnih podjetjih in celo v diplomaciji, marsikdaj so povezani z grad benimi in zemljiški špekulanti, ki zahtevajo celo referendum proti stanovanjski reformi. Že polstoletja izkoriščajo prazne patriotične mite, revno kulturo, rasizem in se od časa do časa dičijo z versko moralo nizkega kova, s katero se razkazujejo po straneh kurijskega tednika in «Piccola».

Zatem je tov. Cuffaro navedal vrsto primerov, npr.:

— Vojaške vaje škvadristov na Krasu;
— skrunjenje slovenskih napisov in spomenikov padlim;
— shod arditov v Trstu, na katerem so preprevali fašistične pesmi in ponavljali zloglasni «alalà»;
— predavanje, ki ga je imel Gefter Wondrich v prostorih društva «Ginnastica triestina» (na katerem je bil tudi prefekt Cappellini);
— shod fašistov iz vse severne Italije dne 8.12.1970 v Trstu (istega dne je Borghese pripravljal svoj poskus državnega udara);
— poskus napada na občinski svet v Trstu, ko so v dvorano vdrli fašistični pretepači;
— napad na tov. Vidalija ob čudni odsotnosti policije;
— odkritje skladišča orožja na domu nekega atentatorja, ki je takoj izginil;
— napadi na sedeže demokratičnih sil, bombe proti tem, med drugim tudi pred sedečem partije;
— stalna mobilizacija MSI in občasno prihajanje Almiranteja;
— izzivanje in grožnje z napisi po zidovih.

Naši tovariši so dobro delali

Fašisti so upali, da jim bo uspelo oživeti preteklost. Upali so, da bodo v Trstu ustvarili svojo močno odskočno desko. Toda stvarnost jih je razočarala.

Pritisk delavstva, dejavnost komunistične partije, uveljavljanje bratstva med Italijani in Slovenci, predvsem v delavskih in mladinskih krogih, globoke spremembe, tudi psihološega značaja, zaradi odprte meje z Jugoslavijo, enotnost protifašističnih sil ipd., vse to je dalo svoj odločilen prispevek.

Poudariti moramo, da je Trst doživel nekaj zgodovinskih dogodkov, kar dokazuje, da so naši tovariši, mladi komunisti, delavci in dijaki dobro delali. Najprej se spomnimo velike enotne protifašistične manifestacije 14. decembra 1970, kjer se je župan lahko prepričal kakšne ljudske množice lahko podprejo občino, če je na pravi strani, Tista manifestacija ni osamljen dogodek. Protifašistična mladina medtem ni spala. Udarec za udarcem smo zavračali vsak odkrit poskus škvadrističnega napada. Nanje pa smo odgovarjali tudi z velikimi enotnimi manifestacijami. Trst je zavrnil Almiranteja, zavrnil je tudi špekulacije, ki težijo po tem, da bi se obnovila napetost v odnosih med Italijo in Jugoslavijo zaradi ozemeljskih zahtev.

Kar zadeva ozemeljska vprašanja, moramo reči, da obsojamo vsak poskus obnavljanja napetosti med Italijo in Jugoslavijo.

Ponavljamo: ni med Italijo in Jugoslavijo vprašanj, ki bi se jih ne dalo rešiti na prijateljski način, s pogajanji, pod nadzorstvom parlamenta in javnega mnenja».

Nova knjiga o Frausinu in Kolariču

Izšla je knjiga «Luigi Frausin, Natale Kolarič, figli di Muggia operaia, dirigenti del PCI, eroi della Resistenza». Napisal jo je senator Paolo Sema, izdala pa Avtonomna tržaška federacija KPI. Knjiga, ki ima 80 strani, spada v serijo publikacij, ki so izšle od 50-letnici KPI. To delo ni zgolj navaden življenjepis dveh velikih sinov delavskih Milj, enega Italijana in enega Slovenca, temveč je dokumentiran prispevek za zgodovino delavskega in komunističnega gibanja v deželi ter boja proti fašizmu, ki je terjal velike žrtve.

Resolucija openskih komunistov

Na sekcijskem kongresu na Občinah je bila odobrena resolucija o vprašanjih slovenske narodne skupnosti.

Delegatka sekcije tov. Živa Gruden je resolucijo prebrala na pokrajinskem kongresu partije.

«Komunisti openske sekcije ugotavljajo, da se položaj slovenske manjšine kljub znanim socialnim in političnim premikom ni spremenil. To pomeni, da se do danes ne uresničujejo narodne in socialne pravice, ki jih nobena demokratična skupnost ne sme odrekati narodni manjšini, in ki so uzakonjene v republiški ustavi.

Prva oblika narodnega življenja je popolna in svobodna jezikovna enakopravnost.

Ker je narodna manjšina objektivno izpostavljena potujčevanju, ima pravico do posebnih sredstev za svoj svobodni kulturni razvoj, začenši pri organizaciji šolstva, ki je doslej le slab prevod nedemokratične in sploh slabe italijanske šole.

Tako tudi 'slovenski' radio v Trstu ni kulturna ustanova pač pa propagandna postaja in kot taka prej odvisna od notranjega ministrstva kot od radijskega vodstva.

Sovensko gedališče v Trstu bi moralo uživati vso moralno podporo, in to ne da se mu bi bilo treba podrejati vsem mogočim političnim koalicijam. Gledališče mora biti eden nosilnih stebrov kulture, brez tuje politične pogojenosti.

V kulturnem življenju postaja čedalie pomembnejša Glasbena matica. Tudi tej ustanovi je treba zagotoviti posebna sredstva.

Pri Slovencih je v tradiciji množično kulturno delovanje organizirano v prosvetnih društvih. Prav tako je v slovenski tradiciji športna dejavnost, ki ima prav tako naroden in demokratičen pomen. To delovanje bi moralo biti deležno posebne državne podpore, medtem ko do sedaj ne uživa niti tistega, česar so deležne podobne ustanove večinskega naroda.

Dejanska enakopravnost manjšinske skupnosti se odraža tudi v njenem gospodarsko-družbenem položaju nasproti večinski skupnosti. To pomeni, da če manjka gospodarska družbena enakopravnost manjšine z večino, je manjšina prizadeta pri svoji življenjski osnovi. Pripadnik manjšine kljub najboljši strokovni kvalificaciji se ne more zaposliti na neki višji ravni. Na tem temelji tudi njegova socialna manjvrednost.

Posebno gospodarsko vprašanje slovenske narodne manjšine je ohranitev in razvoj njenega tradicionalnega agrarnega gospodarstva Tudi za to so potrebna posebna sredstva in posebna zaščita.

Če je stanje takšno, je s tem dokazano, da je politika leve sredine do slovenske manjšine popolnoma negativna. Slovensko vprašanje služi koalicijskim strankam le kot sredstvo za upravljanje oblasti. Politika 'dobtinic', ki jih zelo slepo odmerjajo Slovencem kot ceno za sodelovanje nekaterih strank pri sestavljanju upravnih organov, vprašanja Slovencev ne le da ne rešuje, jih še načenjati ne more, nasprotno, hromi zavednost manj budnih Slovencev in na prvem mestu dejansko zavednost slovenskih sodelavcev, ki so prvi deležni tistih drobtinic, in ki si tudi s pomočjo njih ohranjajo volivce. Skratka, ni politične volje za stvarno reševanje vprašanj Slovencev, zato je ta politika za manjšino zelo nevarna, saj pospešuje asimilacijo.

Komunistična partija je vedno vodila dosledno politiko do narodnih manjšin, tako tudi do slovenske narodne manjšine. Eno izmed njenih dejanj je tudi zakonski osnutek, ki ga je predložila parlamentu.

Predvsem zaradi tega vztrajnega boja so Slovenci na tem ozemlju še strnjena, zavedna, revolucionarna skupnost, ki se je sposobna boriti za svoj obstoj, in v skupnem gibanju z italijanskimi naprednimi silami prispevati k uresničevanju socialistične družbe. Brez delavskega gibanja bi bil naš narodni boj nemogoč.

Sedanja ofenziva buržoazije v odkritih oblikah terja od vseh komunistov — in pri nas predvsem od slovenskih komunistov — še večjo zavzetost in tudi učinkovitejše oblike boja.

Sedaj je postalo nujno krepiti organizacijo, da bomo sposobni zmerom mobilizirati ljudstvo za aktivnejši množični boj ne samo v odgovor na vsako izzivanje, ampak tudi zato, da se uresničijo naše pravice.

V sedanjih političnih razmerah se moramo komunisti vsestransko krepiti, vsekakor moramo pospeševati včanjevanje in utrjevati organizacijo, moramo pa tudi bolj skrbeti za ideološko in politično izgrajevanje komunista, kajti našemu gibanju je treba čim več in čim boljših ljudi».

ERSA naj nudi kraški mlekarni potrebno pomoč

Upravni svet Zadružne kraške mlekarne je na svoji seji, dne 31. januarja 1972 razpravljal o vprašanjih bodoče mlekarne.

Zadruga ponavlja prošnjo, da ji ERSA (deželna ustanova za razvoj kmetijstva) nudi, kot predvidevajo veljavni zakoni, tehnično in finančno pomoč ter jamstvo za posojila z namenom, da zadruga doseže svoj cilj, t.j. nakup zemljišča, izgradnje prostorov in postavitev primernih strojev za industrijsko predelavo mleka in pripravo izdelkov za prodajo.

Mlekarna bo zgrajena na ozemlju občine Repentabor ,ob cesti, ki pelje z Opčin do mejenega prehoda pri Repentabru. Občinska uprava je že odločila, nadzorni odbor ter odbor za jusarska zemljišča sta sklep potrdila, da proda Zadrugi 5.000 kv.m. jusarskega zemljišča.

Upravni svet prosi v imenu svojih 100 članov, ki predstavljajo večino živinorejcev na tržaškem Krasu, da ERSA nujno sprejme prošnjo, zakaj stanje v vsej pokrajini je kritično, posebno še zaradi odloka tržaškega župana, s katerim prepoveduje zasebnikom prodajo mleka.

Upravni svet poudarja, da Zadružna kraška mlekarna ne bo samo omogočila večji tehnični napredek na področju živinoreje, ampak tudi možnost, da bo proizvajalec neposredno prodajal svoj proizvod.

Ob 70-letnici velike stavke

12. februarja je minilo 70 let od velike stavke v Trstu v podporo kurjačem Lloyda in od hudih bojih, v katerih je avstrijska vojska ubila 14 demonstrantov. Čas ni zabrisal spomina na te dogodke in na žrtve delavcev. Ob 70-letnici sta KPI in CGIL položili vence na grob padlih, ki so pokopani na tržaškem pokopališču.

* * *

Kurjači na Lloydovih parnikih so se nahajali v dosti slabšem položaju kot delavci drugih strok. Četudi je bilo njihovo delo zelo naporno, so bili slabo plačani. Za izredno delo niso prejamali plačila.

Proti koncu leta 1901 so zahtevali od vodstva Lloyda, naj uredi to pereče vprašanje. Ker vodstvo ni hotelo sprejeti zahteve delavcev, je posebna delegacija odšla k cesarskemu namestniku. Ta je delegacijo zavrnil rekoč: «z delavci se ne bom pogajal».

Ker so bili vsi poskusi za dosego zboljšanja razmer kurjačev brezuspešni, je bila razglašena stavka. Tedaj je vodstvo Lloyda prosilo cesarsko oblast, naj «posreduje» s silo. Kurjači so začeli stavkati .Predstavniki stavkajočih so še vedno iskali mirno poravnavo spora, toda vodstvo Lloyda se ni hotelo pogajati in je iskalo stavkokaze

12. februarja 1902 je bila napovedana splošna stavka v podporo kurjačem. Delavci so zgodaj zjutraj zapustili tovarne. Tistim trgovcem, ki se niso pridružili stavki, so preprečili, da bi imeli odprte trgovine. Na Korzu so stavkajoči ustavili edini tramvaj, ki je vozil po mestu. Stavkokaza so prisili, da je vozilo usmeril v remizo. Policija je brutalno nastopala. Ščitila je stavkokaze.

Stavkovni odbor je sklical delavski shod v gledališču Rossetti. Po končanem shodu se je razvil mogočen delavski sprevod, ki pa ni bil «dovoljen». Policisti in vojaki so izzivali manifestante. Prvi incident se je zgodil nadaleč od gledališča Rossetti. Pri cerkvi sv. Antona novega se je zgodil drugi, resnejši, incident. Policija je začela streljati. Kljub temu pa se je sprevod nadaljeval proti Borznemu trgu. Toda na tem trgu je bil postrojen večji oddelek vojske v bojni opremi. Vojaki so navalili na delavce.

Pod streli cesarske vojske so padli naslednji delavci: Anton Ivančič (star 40 let), Francesco Bonne (27 let), Guerrino Gioseffi (24 let), Jože Placer (42 let), Anton Lavrenčič (35 let), Mario Grego (20 let), Ivan Klančič (17 let), Franc Glivar (21 let), Anton Mrak (26 let), Giuseppe Magris (20 let), Ermanno Vidiak (18 let), Luigi Buda (18 let), Anton Gregorič (28 let) in še dva druga nepoznana. Ranjenih je bilo nad 50 demonstrantov.

V mestu je zavladalo napeto ozračje. Oblast se je bala, da bo prišlo do hujših neredov, zato je oklicala izredno stanje. Kljub temu pa se je vršila druga velika demonstracija na dan pogreba žrtev.

Vodstvo Lloyda je moralo popustiti. Sprejelo je zahteve delavcev. Žal, je moralo še prej priti do prelivanja krvi.

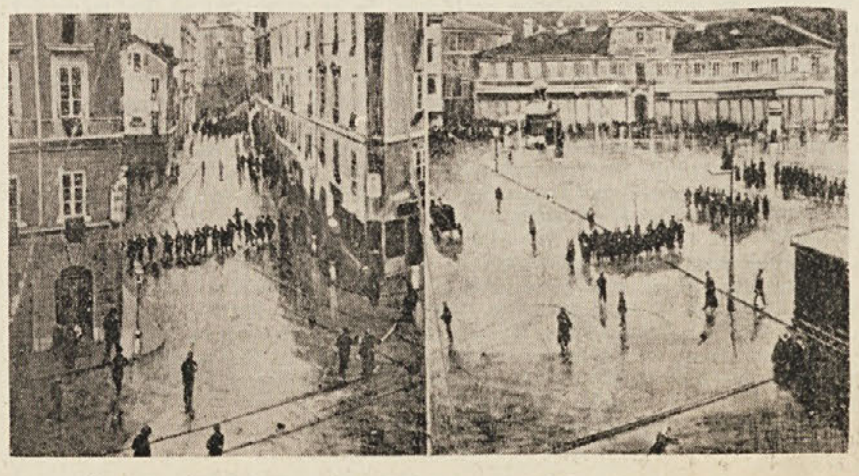

Kordoni avstrijske policije na tržaških ulicah.

Zakaj so odložili volitve?

Odprto pismo komisarju kmečke bolniške blagajne

Vodilni predstavniki Kmečke zveze v Trstu so dne 12. februarja 1972 poslali komisarju pokrajinske bolniške blagajne za neposredne obdelovalce odprto pismo v zvezi z nenadno odložitvijo napovedanih volitev. Odprto pismo so podpisali: predsednik Alfonz Guštin, podpredsednik Dušan Kodrič, drugi podpredsednik Alojz Debelis, tajnik Marij Grbec in upravni tajnik Lucijan Volk.

Odprto pismo se glasi:

«Spoštovani gospod komisar.

Sklicujoč se na uradni sestanek pooblaščenega predstavništva naše organizacije z Vami in direktorjem dr. Veronesejem z dne 16.12.1971 (za katerega smo bili zaprosili že z našim pismom z dne 30.11.1971) na katerem smo Vam imeli priložnost obrazložiti stališče Kmečke zveze glede tako dolgo pričakovanih prvih volitev za kmečko bolniško blagajno v naši pokrajini in potrebo, da se izvedejo hitro, jasno, javno in demokratično, da mora biti ves postopek dvojezičen — upoštevajoč neovrgljivo dejstvo, da je ogromna večina neposrednih obdelovalcev v naši pokrajini slovenske narodnosti — in na katerem smo Vam postavili vrsto točnih vprašanj glede datuma volitev, volilnih sedežev, volilnega postopka, na katera ste izjavili, da niste v stanju še odgovoriti (razen da ste prejeli nalogo izvesti volitve v roku treh mesecev od Vašega imenovanja na to mesto) preden se ne posvetujete s pristojnimi oblastmi in na naše naslednje pismo z dne 5 1. 1972, v katerem smo Vam bili zato prisiljeni ponoviti pismeno ista vprašanja, Vam izražamo osuplost naše organizacije in kmetov, ki jih predstavlja, da še vedno nimamo od Vas nobenega odgovora

V tem času smo imeli le priložnost, da ste 12.1. t.l. telefonsko na vprašanje našega upravnega tajnika po zaključku seje posvetovalne komisije komisarske uprave te blagajne sporočili, da bodo volitve dne 5. marca 1972, torej z majhno zamudo trimesečnega roka, ki Vam je bil postavljen.

Nato ste imeli za potrebno, da osebno obiščete na domu edinega kmeta, ki je član posvetovalne komisije Vaše komisarske uprave, kateremu ste pokazali nekak zapisnik z omenjene seje z dne 12. januarja 1972, ki ste ga sami sestavili in iz katerega naj bi izhajalo, da je na kak način predlagal odložitev volitev. Obveščeni o tem, Vas je naš upravni tajnik obiskal 27. januarja t.l. Vam uvodoma pojasnil, da bi Kmečka zveza in kmetje, ki jih predstavlja, neradi videli, da bi zamenjali korektnost odnosov in vljudnost do gosta za neumnost, da nam je namreč precej jasno, da ni bil tako nenadoma zamenjan prejšnji komisar s funkcionarjem iz Rima z namenom, da se končno ugodi utemeljenim zahtevam naših kmetov, ki smo Vam jih tolmačili, in da prav tako vemo, da tisti krogi, ki so za dolgih 17 let onemogočili volitve za demokratično upravo bolniške blagajne, še vedno pritiskajo, da bi jih ne bilo, ker nočejo, da bi domači kmetje, ki so v ogromni večini Slovenci, prevzeli v svoje roke to ustanovo.

Ob ponovni zahtevi, da tudi pismeno odgovorite na naša jasna vprašanja glede postopka, ker nam ni moglo biti dovolj Vaše telefonsko sporočilo z dne 12.1 t.l. o datumu 5. marca, za kar se je bila izrekla Vaša posvetovalna komisija, ste izjavili, da slišite več glasov, ki se ogrevajo za odložitev volitev (ne da bi povedali, kdo so nosilci teh glasov) in da zato ne morete začeti postopka do 3. ali 4. februarja, da se ne izpostavite nevarnosti, da nekdo prekliče Vaše odločitve.

Toda 4. t.m., ko smo Vas poiskali po telefonu, je osebje bolniške blagajne najprej 'pogledalo', če ste na sedežu, potem pa povedalo,da Vas ni. Čez kratek čas nas je pa Vaša uradnica zopet poklicala ter povedala, da ste ji 'od zunaj' naročili, naj nam sporoči, da so volitve odložene. Ko smo Vas nato še isti dan in naslednje dneve iskali, so nam pa iz uradov bolniške blagajne odgovarjali, da sploh nič ne vedo, niti kje ste, najbolj verjetno v Rimu, ter da ste izvršili svojo nalogo. Toda ali ni bila Vaša naloga, kot ste sami poudarjali, sklicujoč se tudi na točna navodila ministra Donat-Cattina, da izpeljete volitve v treh mesecih, to se pravi do konca februarja ali najkasneje prve dni marca?

Morate razumeti, da ima tudi potrpežljivost kmetov, po veliki škodi in krivici, ki so jo bili prisiljeni trpeti celih 17 let, svoje meje.

Po jasnem odgovoru ministra z dne 23.11.1971 v parlamentu in po navodilih, ki ste sami rekli, da ste jih prejeli, si ne morejo tolmačiti te afere drugače, kot da nekdo hoče, izkoriščajoč tudi posebnost političnega položaja, ponovno in še dalje izigravati njihove zakonite pravice in ravnati z njimi kot z brezpravnimi in manjvrednimi ljudmi, neenakopravnimi državljani (mar zato, ker pripadajo v ogromni večini slovenski narodni skupnosti?).

Imajo torej neovrgljivo pravico, in po našem Vi dolžnost, da se jim pove, če so zares bile te volitve odložene:

1. Kdo je odločil, kdo je torej odgovoren za to ponovno krivico.

2. Zakaj so odložene, ker morajo biti za to tehtni in utemeljeni razlogi. Nepojmljivo bi namreč bilo, da bi ostali nagibi in smotri take odločitve, ki je očitno prišla iz krogov, ki nimajo s kmeti nobenega opravka, zaviti v utemeljitev 'ker se zdi primerno'.

3. Do kdaj so odložene, torej za koliko časa? Ne bi namreč radi, da bi kot smo bili priča celih 12 let, morali kmetje na Tržaškem misliti, da se z odložitvami nameravamo sploh onemogočiti volitve.

Da ni možen noben nesporazum glede odgovornosti, se sklicujemo in Vas ponovno opozarjamo na jasno in javno stališče kmetov, ki Vam ga je uradno tolmačila naša organizacija, da ne maramo nobenih odložitev, pač pa javne in demokratične prve volitve v kmečko bolniško blagajno. To med drugim izhaja iz tiskovnega sporočila z dne 29.1.1972, kot tudi iz pisma, ki ga je naslovil Vam v vednost g. Pietro Crevatin, ki odločno demantira Vaš zapisnik s seje posvetovalne komisije z dne 12.1.1972, v katerem bi mu hoteli dati v usta predlog po odložitvi.

Kot smo Vam sicer že napovedali, nimamo namena, da bi požrli to nadaljnjo krivico s samim generičnim protestom. Po našem mnenju je treba, da je našim kmetom vsaj razjasnieno, kdo je tega ponovnega diskriminacijskega odnosa kriv.

Zato Vam sporočamo, da je naš namen zanteresirati vse pristojne ustanove, od ministrstva do mešane italijansko-jugoslovanske komisije za izvajanje londonskega sporazuma, da se ugotovijo odgovornosti in končno vzpostavi pravica za kmete v tržaški pokrajini».

Pred kratkim so zaprli zadnji industrijski obrat v Slov. Benečiji, opekarno v Čemurju. To dejanje je povzročilo veliko ogorčenje med domačini in hudo zaskrbljenost. V nedeljo, 30. januarja 1972 so se prizadeti delavci zbrali v Šent Lenartu in skupaj z drugimi domačini odšli v sprevodu v Čemur, kjer je bilo protestno zborovanje. Na čelu. sprevoda so nosili transparent z napisom «Čjemò djelo doma».

Prešernove proslave

Kot vsako leto so tudi letos Slovenci proslavili svoj kulturni praznik, Prešernov dan. Osrednji Prešernovi proslavi v Trstu in Gorici sta bili v nedeljo, 6. februarja. Nekatera prosvetna društva so priredila krajevne Prešernove proslave. Tudi na šolah so se spomnili Prešerna. Značilna je bila zlasti proslava na liceju, ki je poimenovan po Prešernu. Na njej so brali tudi Prešernova dela, ki so prevedena v druge jezike.

Prešernova proslava, ki jo je priredila SPZ v Gorici je izredno lepo uspela. Prosvetna dvorana je bila do kraja zasedena. Nastopili so združeni pevski zbori z Goriškega, in pevski zbor «Lira» iz Kamnika.

Sodeloval je tudi kvartet Glasbene matice iz Trsta. Prešernove poezije sta recitirala člana tržaškega Slovenskega gledališča Mira Sardočeva in Stane Starešinič, slavnostni govor pa je imel prof. Milko Rener. Te proslave se je udeležil tudi črnogorski pisatelj Dimitrij - Dimo Jovanović.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
Kulturni dom

V soboto, 19. t.m. ob 18. uri
v nedeljo, 20. t.m. ob 16. uri
Abonma red F - okoliški
v petek, 25. t.m. ob 18. uri
Tennessee Williams
TRAMVAJ POŽELENJE
Drama v enajstih prizorih

V torek, 22. t.m. ob 15.30
Saša Škufca
TRNULJČICA
Pravljica v treh dejanjih

Pluralizem, ne prepad

Morda se motim, toda občutek imam, kot da sem letos ob Prešernovih proslavah bil priča prepadu, ki zeva med vrhom in bazo v naši skupnosti. Po vaseh te proslave še trajajo in so zares prazniki kulture slovenskega delovnega človeka. V Kulturnem domu pa sem bil priča poskusu, osnutku enotnega odnosa do Prešerna in našega «kulturnega dne», ki je ob skrbno sinhronizirani formalnosti izgubil vsebino.

Iskreno povedano duh osrednje Prešernove proslave ni izražal mišljenja ljudstva, še manj pa je vsebinsko ustrezal miselno bogatima in tako globoko različnima govoroma Palčiča in Hareja.

Praznik slovenske kulture je dan, v katerem proslavljamo ustvarjalnost našega malega in hkrati velikega ljudstva, ki se je skozi stoletja borilo proti mračnjaštvu in za neodvisnost, svobodo, enakopravnost. Ta boj je bil, v izrazu kulturnih ustvarjalcev, od ljudskih pesnikov in puntarjev do mehkih lirikov iz meščanskih vrst, v svoji vsebini (predvsem pa pomenu) revolucionaren. Ni zato naključje, če je praznik slovenske kulture bil razglašen iz gozdov, v trenutku, ko je težka mora legla na našo zemljo in se je izza naših planin iskrila rdeča zarja narodne osvoboditve. Prešerna smo zapisali na zastavo sredi revolucije, bodril je v temni noči s svojimi besedami. Ljubljana je dan za dnem poslušala iz tajnih radijskih postaj glas umetnika, ki je v geslu: «...manj temna noč je v črne zemlje krili, kot so pod svetlim soncem sužnji dnovi.» Skoraj istočasno so iz daljave napadali kje sredi domovine Prešernovci, Kosovelovci, Gregorčičevci... Naši pisatelji so oživeli z njimi.

V tem duhu je slovensko ljudstvo doživelo tudi svojo enotnost. Komunisti in napredni katoličani, od Štajerske do Primorske.

Danes se nam postavlja vprašanje, kakšno vsebino naj imajo tako pomembne manifestacije, kot je proslava praznika slovenske kulture. Prejšnja leta smo se kvalificirali s skupnim političnim programom - spomenico, še prej smo poiskali vsaj rahlo vez med Prešernom in NOB. In danes? Palčič je govoril o boju proti fašizmu, za bistvo našega slovenstva, o boju za delovnega človeka. Vemo, da se ob teh besedah marsikdo strese, drugi pa jih odkloni. Vemo pa tudi, da je mnogo slovenskih katoliško mislečih ljudi, ki iz svojega idejnega bistva iščejo naprednejših rešitev.

Iščimo torej enotnost, predvsem na kulturnem področju, a naj ne zija z odra Kulturnega doma v dvorano strašni prepad med Jerasom in Kajuhom. Lahko najdemo v razpravi in iskanju skupno, morda tudi ločeno a vsaj harmonično pluralistično gledanje na vprašanja naših dni. Lahko o njih spregovorimo v različnem tonu in jeziku, z drugimi besedami. Da, vse to. A to so že mostovi preko prepada in iz srca v srce. Lahko tudi hladno politično razmišljanje. Da, tudi to. A najmanjši skupni imenovalec mora biti. Samo skupna materinščina ne zadostuje.

St. S.

V spomin

Minilo je 30 dni odkar je umrl tovariš Anton Senica iz Boljunca. Vsi, ki smo ga poznali in cenili kot dobrega tovariša, se ga s hvaležnostjo in spoštovanjem spominjamo. Dejstvo, da ga ne bomo več srečali, nas obdaja z grenkobo.

Seveda, njegova prerana smrt je najbolj prizadela svojce, predvsem neutolažljivi ženo in hčer. Naša iskrena želja je, da bi našli tolažbo v tem, da je spomin na pokojnega živ in lep.

Tovariš Anton Senica je bil rojen v Ricmanjih leta 1913. Kot velika večina naših ljudi je tudi on že v mladih letih občutil krivice in izkoriščanje človeka po človeku, kar ga je prekalilo v borca za pravično stvar. Leta 1944 je odšel v partizane. Boril se je junaško. V Boljunec, kjer si je uredil svoj dom, se je vrnil šele po končani vojni.

Po demobilizaciji je nadaljeval boj, seveda na političnem področju. Bil je član komunistične partije.

Slava njegovemu spominu!

«Kršelj»

Televizor! To ti je izum. Z njim vstopiš v vsak dom, kjer te marajo in kjer ne, sedež za mizo z neznanci in jih prepričuješ. Odgovarjati pa ti ne smejo.

Prejšnji teden so (po pomoti) dva dni zaporedoma oddajali «deželno politično tribuno» o problemih zdravstva. Zadovoljni smo, da je med drugimi spregovoril tudi predstavnik SSL, ki je — na koncu svojega posega — povedal nekaj tudi v slovenščini («To je oddaja o zdravstvu, SSL vas pozdravlja...»). Resnično, bil sem zadovoljen, ker mi ugaja, če nekdo govori slovensko in se s tem uveljavlja. Posebno sem bil zadovoljen, ker ni nihče reagiral, kot se je dogajalo še predvčerajšnjim.

Komunisti smo na dvojezičnosti bolni, to vedo vsi. V konzultah smo toliko časa lomili... živce demokristjanom, da so po skoraj enem letu kreganja le imenovali tolmače za slovenščino. Za dvojezične napise pred vasmi se tepemo leta in leta, in še ni dovoli. Za slovenske ulice, ki jih je svečano obljubljal avgusta 1969 Ceschia v Hreščakovem spremstvu, prav tako. Na naših kongresih se govori tudi slovensko. Celo naši italijanski tovariši berejo ali govorijo (ubogi skloni!) slovensko: sekretar, ki je s Sicilije, bere slovenski tisk vsak dan, senator po slovensko govori, piše in se krega.

Tako je, Taki smo in ni nam žal. Zato pa nas tudi zbode nedoslednost drugih. «Slovenske skupnosti» predvsem. Lepo je, res, če se Štoka postavi po slovensko na televiziji. Še lepše pa bi bilo, če bi se vsi skupaj, kar jih je v raznih izvoljenih in pridobljenih mestih, postavili po robu demokristjanom in zahtevali izpolnitev sprejetih obvez. Dobro vedo, da se demokristjani boje stvarnih ukrepov za Slovence kot krščene vode. Radi o tem govorijo, širokoustijo se na vse strani, ko pa pride «dan plačila» jih ni in ni od nikoder.

Prijatelji pri SSL! Ali se vam ne zdi, da je ta koalicija, v katero ste zlezli z božjo pomočjo, nekam kilava? Ne bi... Pa so rekli eno. Sestali so se in «minizagrmeli» (zacvilili). Da niso zadovoljni, so rekli, zaradi barkovljanske ceste. Seveda so to zapisali dan potem, ko je tržaški župan po naročilu KD oznanil «presledek razmišljanja» o cesti, ki gre zaenkrat v frižider. Rekli bi, da je to bil protest (s priložnostno zamudo) «comme il faut». Bravo!

Zaradi dvojezičnih napisov in ulic pa niti besede. To bi namreč bolelo demokristjane, ti pa si želijo le takih predvolilnih polemik, pri katerih se kregaš v senci, ker bi se ti na soncu maslo raztopilo na glavi.

Skratka je položaj takšen: SSL se trdno, kot kršelj, drži oblasti. Za vsako ceno. Tudi tedaj, ko bo levicenter dokončno propadel Do zadnjega, zastonj. In vendar bi lahko izsiljevala KD: «Ali dvojezične napise, ali kriza!» Vsi bi vas podprli, da bi bilo veselje. Tako pa nič.

Eh, oblast, kako sladek je tvoj okus...

Dokler ne pride giljotina (v volilnih žarah).

Črt

Cenjene naročnike, ki niso še poravnali naročnine, prosimo, naj to store čimprej.

DELO
glasilo KPI za slovensko narodno manjšino
Direktor Marija Bernetič
Ureja uredniški odbor
Odgovorni urednik Anton Mirko Kapelj
Tisk: Tip. Riva - Trst
Ulica Torreblanca, 12